Reactie op aanbevelingen door Tauw

1 Conclusies Tauw

1. De aanpak van diffuus lood in de bodem is opgenomen in de omgevingsvisie en de Nota Bodembeheer 2022. Amsterdam vult alle onderdelen van de door RIVM geformuleerde standaardaanpak in, en is daarmee volledig in haar aanpak van diffuus lood in de bodem.
2. De gemeente werkt vanuit de vier rollen die een overheid kan hebben: regulerend (Nota Bodembeheer, met doorwerking naar vergunningverlening nieuwbouw), realiserend (uitvoeren onderzoek en sanering van speelplekken), ondersteunend (subsidieregeling voor tuinsanering, communicatie) en samenwerkend (overleg met woningcorporaties). En daarmee is de gemeente Amsterdam veelzijdig en proactief in haar aanpak.
3. Op hoofdlijnen is de procesaanpak vergelijkbaar met de beschouwde gemeenten Rotterdam, Zaanstad en Arnhem en de Randstedelijke provincies. Amsterdamse activiteiten die significant verschillen met deze koplopers zijn: de aanpak van stadsparken, de subsidieregeling voor tuinsanering, het hanteren van de GGD-adviezen bij de keuze voor de toetsingsnormen voor toepassen van grond en sanering van gevoelige locaties, de proactieve manier van communicatie. Op uitvoeringsniveau zijn en blijven er verschillen in werkwijze bij het onderzoek en aanpak van speelplekken, volkstuinen en tuinen die voortkomen uit beschikbare data, manier van werken en bodemopbouw (bijv. bodemdalingsgebied of niet) . De overheden hanteren enigszins verschillende toetsingswaarden voor saneren en grondverzet.
4. Het programma kent voor zover bekend geen concreet programmadoel, waardoor niet goed toetsbaar is of de maatregelen effectief zijn en wanneer deze afgebouwd kunnen worden omdat het doel bereikt is.
5. Uit de kwalitatieve toetsing blijkt dat een aantal maatregelen grotendeels effectief zijn (loodverwachtingenkaart, onderscheiden gevoelige locaties, aanpak speelplekken, normen voor saneren en toepassen van grond, normen voor bodemkwaliteit bij nieuwbouw). De aanpak van tuinen is gedeeltelijk effectief vanwege het lage aantal saneringen ondanks dat wel veel onderzoek gedaan wordt. De communicatie is gedeeltelijk effectief vanwege versnipperde informatie en communicatiekanalen, het ontbreken van een werkwijze voor informatieoverdracht bij transacties van woningen, en uiteraard afhankelijk van de interesse van burgers. De communicatiemaatregelen worden niet allemaal structureel gemonitord op effectiviteit (los van dat dit moeilijk meetbaar is); de meeste data

worden verzameld over de respons op het tuinenonderzoeksprogramma. Van de maatregelen die nog niet of nauwelijks opgestart zijn, is de effectiviteit niet te toetsen (aanpak stadsparken en volkstuinen).

6. De in gang gezette maatregelen hebben volgens de MKBA bodemlood in beginsel allemaal een positief baten-kosten saldo. Voor zover bekend is er nog niet eerder een toets op doelmatigheid gerapporteerd. Uit de kwalitatieve beoordeling op doelmatigheid volgt dat een aantal maatregelen grotendeels doelmatig zijn (loodverwachtingenkaart, onderscheiden gevoelige locaties, aanpak speelplekken, toetsingsnormen, communicatie). De aanpak van tuinen is gedeeltelijk doelmatig, waarbij het onderzoek als grotendeels doelmatig wordt beschouwd maar de subsidieregeling voor sanering als beperkt doelmatig. De aanpak van stadsparken is nog niet op doelmatigheid te toetsen, want ook zal de effectiviteit nog moeten blijken tijdens uitvoering van het project.
7. Vanwege het initiatief dat veelal bij de gemeente ligt zijn de meeste maatregelen goed beheersbaar. De gemeente evalueert jaarlijks op beleid en uitvoering en stuurt bij waar nodig. Bij de tuinaanpak is wel een grote mate van afhankelijkheid van initiatieven van derden bij het daadwerkelijk saneren locaties. Het is niet bekend of er eerder op beheersbaarheid is getoetst. De programmatische aanpak loopt voor een onbekende periode door. De intentie is voor langere periode, maar de plannen reiken nog niet zover, =net zo min als de financiering. Daarmee is de beheersbaarheid op langere termijn /710onzeker.

2 Aanbevelingen Tauw

2.1 Aansluiting omgevingsvisie

Aanbeveling: Onderzoek hoe de aanpak van lood samengaat met andere ambities uit de omgevingsvisie, met name op (quotes uit omgevingsvisie):

a. *“Een vitaal bodem- en grondwatersysteem kent meerdere facetten die tot nu toe vaak los van elkaar zijn beschouwd, zoals opnamecapaciteit en hoogte van de bodem, milieuhygiënische bodemkwaliteit, kwaliteit en kwantiteit van het grondwater, bodemdiversiteit onder stadsgroen enzovoorts. Dat moet meer samenkomen. De ambities op het gebied van groen en klimaat-adaptatie, stadslandbouw (zie Duurzame stad en Leefbare stad) geven al wat meer richting. De komende jaren gaan we aan de slag met de ontwikkeling van een soil health index (SHI) om de vitaliteit van de bodem inzichtelijk te maken. Vervolgens zal de huidige kwaliteit van de stadsbodem in beeld worden gebracht, als ijkpunt voor een betere toekomst.”*

b. *“Verbetering van de bodemkwaliteit streven we vooral na op natuurlijke momenten, bijvoorbeeld wanneer een gebied wordt herontwikkeld. […] Waardevolle ecologische gebieden, maar ook bijvoorbeeld voedselbossen, moeten schoon en vitaal blijven. Hier willen we daarom beter zorgen voor een gezonde bodem. Sowieso is dit van belang als we de stad rigoureus willen vergroenen.”*

Advies a: Binnen onze afdeling lopen nog 2 andere programma’s die raakvlakken kunnen hebben met het loodprogramma: ‘Gezonde bodem’ en ‘herijking bodembeleid’. Omdat beide projecten door directe collega’s worden uitgevoerd, worden ideeën uitgewisseld en is het risico op tegenstrijdigheden beperkt. Toch is het verstandig om bijvoorbeeld eenmaal per jaar de programma’s op elkaar af te stemmen door specifiek naar raakvlakken te zoeken.
> 1 keer per jaar afstemming met beide andere programma’s om raakvlakken en eventuele knelpunten te onderkennen en kansen te benutten.

Advies b: De natuurlijke momenten worden zeker niet altijd benut om de bodemkwaliteit te verbeteren. Dat komt:

- Bij gebruiksveranderingen is soms geen verplichte bodemtoets. Er wordt dan weinig rekening gehouden met mogelijke verontreiniging;
- Als er al een bodemtoets is, dan wordt meestal getoetst aan ontoelaatbaar risico. Voor lood is ook onder dat niveau gezondheidswinst te behalen;
- Saneren is duur terwijl de projecten waar het om gaat vaak geen groot budget hebben of geen geld opleveren;
- Bij een loodverontreiniging is afdekken of afgraven de enige reële saneringsoptie, de tendens bij gezonde bodem is juist om zo weinig mogelijk in te grijpen en de bodem met rust te laten. De aanpak van lood en gezonde bodem versterken elkaar niet automatisch.

Met name de eerste 3 hindernissen zijn groot en zijn binnen bestaande regelgeving, capaciteit en budget niet helemaal op te lossen. Toch zijn er verbeteringen mogelijk

- Het ontbreken van een formele bodemtoets bij vergunningvrije gebruiksveranderingen wordt al heel lang als weeffout in de regelgeving gezien. In het kader van de komende aanpassingen van het omgevingsplan wordt naar een oplossing gezocht;
- Tot die tijd, of als het niet lukt om die leemte op te vullen, zullen we het moeten hebben van onze advieskracht. Dat wil zeggen dat we moeten proberen om betrokken te raken bij alle relevante projecten. Eerder hebben we al een ‘rondje langs de velden’ (IB, R&D, advies, gebiedsmakelaars, gebiedsbeheerders etc) gedaan, maar dat zouden we structureel moeten doen (communicatie inschakelen). Het helpt ook als we geld en een gereedschapkist kunnen meebrengen. Het is een idee om bij bepaalde initiatieven in de openbare ruimte vanuit het loodbudget gratis onderzoek aan te bieden;
- Zorg voor draagvlak voor minder robuuste oplossingen met groot rendement. Robuuste saneringen met een leeflaag van 1,0 m zullen

sowieso heel duur blijven en nadelen met zich meebrengen waardoor de drempel tot het nemen van maatregelen te hoog wordt. Het betere is dan de vijand van het goede. Ophogingen van 20 of 30 cm schone grond worden niet beschouwd als robuuste en erkende saneringsoplossingen omdat vermenging met de verontreinigde ondergrond vrijwel zeker zal optreden. Maar over het geheel genomen zal het contactrisico zeer sterk afnemen, ook op lange termijn

2.2 SPUK-financiering

Aanbeveling: Er gaat vanuit het Rijk waarschijnlijk een SPUK-financiering komen voor de periode 2024-2030, waarbij een programmatisch aanpak noodzakelijk is om het gevraagde budget te onderbouwen. Het verdient aanbeveling om een langjarige visie op het omgaan met diffuus lood in de gemeente te formuleren, in lijn met de ambities voor gezondheid en bodemkwaliteit uit de omgevingsvisie (deze is volgens OD NZKG al in de maak), en daarvan afgeleid een afgebakend programmadoel en gewenste doorlooptijd van het programma en de afzonderlijke programmaonderdelen. In de Nota Bodembeheer staat (blz 21): “Amsterdam heeft zich daarom als doel gesteld om kinderen nergens bloot te stellen aan grond die met lood is verontreinigd”, en ook (blz 63): “Amsterdam neemt het gezondheidsrisico van lood in de bodem voor jonge kinderen (vermindering IQ-punten) zeer serieus. Doel van de gemeente is om de blootstelling van kinderen zoveel mogelijk tegen te gaan.” Het volledig bereiken van eerstgenoemde doel is redelijkerwijs niet op afzienbare termijn haalbaar, maar van het tweede doel wel (afhankelijk van randvoorwaarden die erbij gesteld worden). Overweeg een nadruk op fysieke maatregelen in de eerstkomende jaren en voer die uit wanneer dat doelmatig is. Denk ook na over de aanpak na 2030, als er mogelijk geen cofinanciering vanuit het Rijk meer beschikbaar is.

Advies: Deze aanbeveling bevat 3 elementen:

c. Ontwikkel een langjarige visie in de lijn met de Omgevingsvisie.
d. Leidt daaruit een afgebakend programmadoel af
e. Overweeg een nadruk op fysieke maatregelen tot 2030 vanwege de financieringsmogelijkheden.

Het loodprogramma tot nu toe is vooral ingestoken op haalbaarheid. De tussendoelen zijn ook zo geformuleerd dat ze misschien ambitieus, maar toch haalbaar lijken. Het ligt ook voor de hand om doel af te stemmen op de middelen die er zijn. Daarbij hebben wij een inschatting gemaakt van wat politiek haalbaar is. We hebben dat niet echt getoetst. En ander dilemma is dat we niet goed weten hoe we een realistisch afgebakend doel moeten formuleren. De doelen die we wel impliciet of expliciet hebben zijn:

- Op alle plaatsen waar veel kinderen komen is de contactlaag onderzocht;
- De beheerders zijn op de hoogte gebracht van de gebruiksadviezen en verzocht deze te delen;

- Waar de concentratie hoger is dan 370 mg/kg zijn fysieke maatregelen genomen;
- Bij nieuwe ontwikkelingen/herinrichting wordt rekening gehouden met lood;
- Alle tuingebruikers (huurders en eigenaren) in de verontreinigde zones krijgen de gelegenheid om een bodemonderzoek te laten doen en zich te laten informeren over de risico's van lood;
- Alle volkstuingebruikers krijgen de gelegenheid om een tuinonderzoek te laten uitvoeren;
- Tuinsaneringen worden gestimuleerd door een subsidie die een significant deel van de kosten dekt;
- Opgebrachte grond mag max 100 mg/kg lood bevatten zodat de contactzone op den duur verbetert;
- Bij nieuwbouw geldt een saneringscriterium van 370 mg/kg;
- Bewoners van Amsterdam kunnen zich informeren over de risico's van lood in de bodem en de gegevens over loodconcentraties in de omgeving

Dit soort doelen zijn concreet en kunnen gemonitord worden. De achterliggende visie is steeds dat we zoeken naar praktische maatregelen om die we kunnen nemen om met redelijke inspanning en kosten de blootstelling aan lood terug te brengen.

In de aanpak mist inderdaad een uitgesproken lange termijn visie en de nadruk op fysieke maatregelen. Dat hangt ook met elkaar samen omdat het effect van communicatie zoals gebruiksadviezen waarschijnlijk maar tijdelijk is. Een lange termijn visie zou kunnen zijn:

- We grijpen natuurlijke momenten aan om blootstellingsrisico's aan lood op een kosteneffectieve manier te verminderen door de bodemkwaliteit te verbeteren zowel in de openbare ruimte als op particulier terrein. Het zal op die manier meer dan een generatie duren voordat de Amsterdamse bodem grotendeels loodveilig is. Daarom is de komende decennia communicatie blijvend nodig. Onder het begrip kosteneffectief vallen ook maatregelen als het aanbrengen van een dunne laag schone grond

Deze timing past niet in de timing van de SPUK-aanvraag. Daar kunnen we op 2 manieren mee omgaan:

- Zo veel mogelijk van de maatregelen naar voren halen;
- Andere financiering van de loodaanpak bepleiten (langer lopend, meer flexibel)

Deze overwegingen leiden tot het volgende concrete advies

- Stel een omgevingsprogramma op met zowel de lange termijn visie van geleidelijke verbetering op een natuurlijk moment als draagvlak voor de kosteneffectieve saneringsaanpak. Het omgevingsprogramma is een meer geëigend middel dan het omgevingsplan of omgevingsvisie. Als het programma eenmaal is aangenomen, is de langjarige aanpak geborgd. De doorlopende lasten en verplichtingen op lange termijn maakt het overigens mogelijk ook moeilijk om het plan vastgesteld te krijgen. Bij

het opstellen van een omgevingsprogramma wordt duidelijk hoe groot het draagvlak is voor langlopende verplichtingen. Kondig aan in de raadsinformatiebrief dat onderzoek wordt gedaan naar de mogelijkheden van een omgevingsprogramma lood.

- Zoek draagvlak in het land voor een gesprek met het Rijk over een financiering van de loodproblematiek doorlopend na 2030. Het programma

2.3 Verwerk het beleid voor diffuus lood zo snel mogelijk in het omgevingsplan.

Aanbeveling: Verwerk het beleid voor diffuus lood zo snel mogelijk in het omgevingsplan**.**
Daarvoor zijn voorbeelden beschikbaar van andere gemeenten (onder andere DCMR heeft al een opzet uitgewerkt). Aandachtspunt is het koppelen van regels aan activiteiten, zeker in situaties dat er niet gebouwd wordt. En licht toe wat er met ingaan van de Omgevingswet (wel of niet) verandert in de regels die genoemd zijn in de Nota Bodembeheer.

Advies: Het bestaande bodembeleid uit de nota is overgenomen in het bodembeleidskader. De regels zijn omgezet in het omgevingsplan. Verdere actie is niet nodig. Hierboven is de aanbeveling opgenomen om een omgevingsprogramma op te stellen.

2.4 Maatlat

Aanbeveling: De vraag is of een maatlat voor het bepalen van effectiviteit van maatregelen meerwaarde heeft, omdat de effectiviteit van maatregelen in de praktijk moeilijk te toetsen valt door onzekerheid in opvolging van gebruiksadviezen en aannames in blootstellingsmodellen (tijdens VNG-WEB vond men in meerderheid dat hier verder onderzoek naar mag komen, maar dat is er nog niet). In beginsel is het fysiek aanpakken van de bodemkwaliteit - saneren of lichtere maatregelen - het meest effectief omdat deze permanent doorwerkt. Tegelijk is het aanpakken van publieke locaties effectiever dan individuele locaties, vanwege de opgetelde blootstellingsreductie van een groter aantal kinderen. Gedragsmaatregelen zijn minder effectief en moeilijk toetsbaar, maar gezien de lage kosten wel doelmatig. Dit leidt tot het advies om tenminste in te zetten op fysieke maatregelen op publieke locaties, vervolgens op fysieke maatregelen op particulier terrein waar kinderen verblijven, en daarnaast altijd actieve communicatie te blijven voeren.
Advies: zie advies over monitoring

2.5 programmamonitoring

aanbeveling: De gemeente heeft de intentie te sturen op doelmatigheid en beheersbaarheid, maar hiervoor zijn geen criteria aangewezen en er wordt in de voortgangsverslagen niet over gerapporteerd. Aanbeveling is om een systematisch programmamonitoring op te zetten en uit te voeren en de resultaten periodiek te rapporteren in de voortgangsverslagen. Criteria kunnen zijn: geschatte risicoreductie (duurzaamheid, bereik), kosten-baten verhouding van de maatregel, personeelsbelasting in relatie tot capaciteit, risico's op extra kosten of lagere opbrengst, doorlooptijd, mate van afhankelijkheid van derden. Overigens zullen niet alle maatregelen op het niveau van grotendeels effectief en doelmatig komen, zelfs niet na opvolging van de aanbevelingen. Dat is omdat het meten van het effect van communicatiemaatregelen erg lastig is en de medewerking van álle bewoners bij tuinaanpak onhaalbaar is.

Advies: De voorgestelde criteria zijn nuttig, zeker ook bij de communicatie en het maken van bestuurlijke afwegingen.

- Overnemen van deze criteria in het omgevingsprogramma

2.6 Kennisborging en ontwikkeling

Aanbeveling: Er is landelijk versnipperd veel kennis over en ervaring met de aanpak van diffuus lood, bij overheden, GGD's, RIVM en adviesbureaus. Aanbeveling is om deel te (blijven) nemen aan initiatieven voor kennisuitwisseling, zoals bijvoorbeeld een Community of Practice, regionaal bodemoverleg, bijeenkomsten van VNG-WEB of een vervolg op het VNG Programma Regionale schakelfuncties bodem.

Advies

- Overnemen. Daarnaast in WEB en RSP polsen of er behoefte is om de werkgroep lood voort te zeten ook omdat problematiek ook na 2030 niet is opgelost en de gemeentes ermee blijven worstelen.

2.7 Communicatie.

De communicatie is enerzijds bedoeld als beheersmaatregel, namelijk gericht op bewustwording en gedragsverandering waarbij mensen gebruiksadviezen naleven op de plekken waar geen fysieke bodemverbetering heeft plaatsgevonden (zie ook Figuur 3.5). En anderzijds op het stimuleren van deelname aan het bodemonderzoeksprogramma en het uitvoeren van bodemkwaliteitsverbetering. Maak een meerjarig communicatieplan en stuur dat bij op basis van opgedane ervaringen. Blijf vol inzetten op verschillende

communicatie-uitingen, ontdek wat goed werkt en wat minder goed, en waar informatie nog toegankelijker of duidelijker gemaakt kan worden. Focus op de juiste doelgroep, zoals jonge stellen en jonge ouders, en op de probleemwijken met de hogere gehalten en/of de meeste kinderen. Gebruik de kanalen van de gemeente, omgevingsdienst en GGD maar zorg dat de informatie goed op elkaar afgestemd is en/of naar elkaar verwijst. Eventueel kan voorlichting over bodemlood gekoppeld worden aan informatievoorziening over loden leidingen of andere verontreinigingen.

Advies: Het nut van herhaling is duidelijk omdat de informatie vooral relevant is voor ouders van jonge kinderen en aanstaande ouders. En die groep verandert doorlopend. Tegelijkertijd is herhaling voor de projectorganisatie niet vanzelfsprekend (hebben we al gedaan).

- Opstellen communicatieplan en opnemen in omgevingsprogramma

2.8 Informatie.

Aanbeveling: Borg de beschikbaarheid én vindbaarheid van informatie over loodgehalten en handelingsperspectief voor korte en de lange termijn. Bij voorkeur in een publiek toegankelijke applicatie zoals een web-viewer (bijvoorbeeld data.amsterdam.nl, maps.amsterdam.nl, het datadossier ondergrond, Mijn Amsterdam en/of website omgevingsdienst). Denk na over een vorm van informatieoverdracht bij transacties van woningen.

Advies

- Loodinformatie wordt opgenomen in NAZCA en in maps Amsterdam. Dit wordt geraadpleegd bij woningtransacties, dus daar is geen aanvullende maatregel voor nodig.

2.9 Aanpak speelplekken.

Aanbeveling: Binnen het tuinen onderzoeksprogramma zou de mogelijkheid geboden kunnen worden om speelplekken aan te dragen, waardoor ook locaties die nog niet door de gemeente zijn geïdentificeerd meegenomen kunnen worden. Voor het geval er nieuwe speelplekken ontstaan, bijvoorbeeld door oprichting van een school of kinderdagverblijf, zouden de initiatiefnemers via de communicatiemaatregelen geïnformeerd moeten zijn over de bodemkwaliteit en beheersmaatregelen

Advies: die mogelijkheid is er in principe. Nadeel is dat het onderzoeksprogramma op gegeven moment afloopt. Een mogelijkheid die eerder wel is bekeken, maar op weerstand stuitte is om de bodemverontreiniging bij de vergunningverlening bij kinderdagverblijven onder de aandacht te brengen.

- Na afronden van eerste ronde (volks)tuinen onderzoek het onderzoeksprogramma te continueren in een lagere intensiteit. Het aanbieden van een gratis onderzoek blijft een middel om aandacht te krijgen voor de loodproblematiek;
- Maak gebruik van het omgevingsprogramma lood om opnieuw te bekijken of lood meegenomen kan worden in de vergunningverlening kinderdagverblijven

2.10 Aanpak tuinen.

Aanbeveling: Inzetten op een zo hoog mogelijke responspercentage vanwege de effectiviteit en doelmatigheid van het onderzoeksprogramma (vooral op plekken met hogere gehalten en/of veel kinderen en/of veel groene tuinen). Heroverwegen van het faciliteren van de aanpak van tuinen, gezien het lage aantal tuinen waar de subsidieregeling momenteel voor benut wordt. Sanering kan eventueel (deels / tijdelijk) vanuit eigen initiatief worden uitgevoerd (model Arnhem of Zaanstad). Ook kunnen andersoortige maatregelen worden overwogen, zoals het beschikbaar stellen van schone grond (bij ophogen), het gratis afvoeren van verontreinigde grond bij herinrichting van tuinen, het beschikbaar stellen van speelbakken met speelzand, met name voor bewoners die zelf graag willen. Gezien de hoeveelheid bezittingen is het inzetten op verdere samenwerking / aanjagen van woningcorporaties waarschijnlijk effectief (dit vergt een andere benadering dan particuliere eigenaren, gekoppeld aan klimaat- en verduurzamingsopgaven, eventuele in de vorm van prestatieafspraken).

Advies: Dit betreft een hele serie aanbevelingen die we zelf ook hebben overwogen, maar nog niet besloten hebben;

- Herhalen en voortzetten van onderzoeksprogramma in andere vorm als het huidige programma is afgerond. Daarbij richten we ons specifiek op de doelgroep (consultatiebureaus) en op de wijken waar de hoogste concentraties zijn aangetroffen.
- Aantrekkelijker maken subsidieregeling onder andere door subsidiebedragen te verhogen, voorschot te verlenen, een stappenplan op te stellen en de initiatiefnemers meer persoonlijke begeleiding te geven;
- Nogmaals benaderen van woningbouwcorporaties;
- Schone grondregeling uitwerken

2.11 Aanpak stadsparken.

Aanbeveling: Na het bodemonderzoek zou een goede afweging gemaakt moeten worden van de mate van risicoreductie in relatie tot de kosten, waardoor een effectieve maatwerkoplossing ontstaat.

Advies: Onderzoek en advisering stadsparken is nagenoeg afgerond. Hieruit volgen geen maatregelen. Voor zover er kansen zijn, zie volgende aanbeveling

2.12 aansluiting andere gemeentelijke programma’s

Aanbeveling: De programmatische aanpak combineren met de uitvoering van andere gemeentelijke programma’s, zoals klimaatadaptatie (waterberging, ophogen en vergroenen), bijvoorbeeld door herinrichting naar meer groen te combineren met sanering en/of aanleg van veilige speelplekken. Maar ook in gebiedsontwikkeling, bij beheer en onderhoud van openbaar gebied, werkzaamheden bij renovatie of energietransitie. Betrek bewoners actief bij de (combinatie van) programma’s, ook als onderdeel van de communicatie.

Advies: Binnen bodem lopen programma gezonde bodem en programma beter. Het programma beter zoekt aansluiting bij klimaatadaptatie en biedt aanknopingspunten voor geleidelijke ophoging

- trek op met programma ‘beter’